

בס"ד. שיחת ליל ד' דחג הסוכות ה'תשמ"ג.

– לאחר תפלת ערבית –

בלתי מוגה

א. „שמחת בית השואבה“ היא שמחה יוצאת מגדר הרגיל, ובלשון חז"ל: „מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו“.

והנה, אע"פ ש„שמחת בית השואבה“ היתה בזמן שביהמ"ק הי' קיים ובביהמ"ק דוקא (בזמן מיוחד ובמקום מיוחד) – אעפ"כ, היות שכל עניני התורה נצחיים הם, ונצחיותם היא גם ביחס להוראה שבהם („תורה“ מלשון הוראה), מובן, שכל הענינים המובאים בתורה אודות הזמן שביהמ"ק הי' קיים (ובעניננו – „שמחת בית השואבה“) יש דוגמתם גם לאחרי חורבן ביהמ"ק, ואפילו בחוץ לארץ.

ויתירה מזו: לא רק באופן של דוגמא ומעין מה שהי' בזמן שביהמ"ק הי' קיים, אלא באופן ד„נשלמה פרים שפתינו“ – מלשון תשלום, והרי תשלום שייך לומר רק כאשר משלימים את ערך הדבר כולו (לא רק באופן של מעין ודוגמא בלבד). ובפרט שענין התשלום מודגש בתיבת „נשלמה“ דוקא (ולא בתיבה אחרת שתוכנה שוה), שיש בה פירוש נוסף – מלשון שלימות, היינו, שהתשלום עצמו הוא באופן של שלימות (ראה גם שיחת ש"פ האיזנו סי"ח), בעין יפה ובסבר פנים יפות, ובאופן ד„בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך“.

ועאכ"כ כאשר מדובר אודות ענין כללי – כידוע שכל עניני חודש תשרי הם ענינים כלליים הנמשכים ופועלים על כל השנה כולה, כי „תשרי“ אותיות „רשית“, בדוגמת ה„ראש“ דכל השנה כולה, וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שר"ה הוא השורש ומקור לכללות הענין דקבלת עול מלכות שמים („תמליכוני עליכם“) על כל השנה כולה (היינו, שהנתינת כח לעבודה דק"ש קבלת עול מלכות שמים) בכל יום ויום היא – מהקב"ע דר"ה), והזמן שמחתנו“ (ובפרט „שמחת בית השואבה“) הוא השורש ומקור לכללות הענין דשמחה של תורה ושמחה של מצוה על כל השנה כולה – הרי עאכ"כ שבענין כללי כזה („שמחת בית השואבה“) ישנו הענין ד„נשלמה פרים שפתינו“, היינו, שהענין ד„שמחת בית השואבה“ הוא בשלימות גם בימינו אלו.

ולכן, מידי לילה מדברים אודות „שמחת בית השואבה“, ותובעים (ע"פ הוראת התורה – „מנהג ישראל תורה הוא“) שמלילה ללילה תהי' הוספה בשמחה זו – „מעלין בקודש“.

ב. והנה, מאחר שמדובר אודות „שמחת בית השואבה“ במשך שבעת ימי חג הסוכות – מובן, שכדי שיהי' ענין של שמחה בכל לילה ולילה (ובפרט באופן של הוספה לגבי השמחה שלפנ"ו), בהכרח שיהי' ענין של חידוש.

וכפי שמצינו בנוגע לאמירת „שבע ברכות“ בשבעת ימי המשתה דשמחת נישואין – שמידי פעם צריכים „פנים חדשות“, כי עי"ז נפעל (ונוסף) ענין השמחה, משום שישנו ענין של חידוש (פנים חדשות) לגבי הימים שלפנ"ו.

ובנוגע לעניננו – ישנו אמנם הענין ד„פנים חדשות“ ביחס לקרבנות

שמקריבים בימי חג הסוכות, כי ימי חג הסוכות חלוקים במספר הקרבנות [ולכן אומרים „הלל שלם“ בכל ימי חג הסוכות - דלא כימי חג הפסח שאין גומרים את ההלל בכל ימי החג (אלא בימים הראשונים בלבד), לפי שאין חלוקים בקרבנותיהם (ערכין י, סע"א ואילך)], וא"כ, הקרבנות דכל יום הם בכחינת „פנים חדשות“ - אבל: הקרבת הקרבנות זמנה ביום דוקא [כפי שלמדים ממ"ש „ביום צוותו גו' להקריב“ - ביום ולא בלילה], ואילו „שמחת בית השואבה“ היתה בלילה דוקא. ועפ"ז - צריכים למצוא ענין של „פנים חדשות“ גם בנוגע ללילות דחג הסוכות, כדי ש„שמחת בית השואבה“ (בלילה) תוכל להיות בשלימותה.

ויש לומר - שהענין ד„פנים חדשות“ (בנוגע ל„שמחת בית השואבה“) נפעל ע"י שבעת האושפיון, כמבואר בזהר ונדפס גם בסידורים (השונים לכל נפש) שבחג הסוכות באים שבעת האושפיון: אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד, ובכל יום (במשך כל המעטלעת, החל מהלילה) ישנו ה„אושפיון“ השייך במיוחד ליום זה, ו„אושפיון“ זה הוא ה„פנים חדשות“ שעל ידו נפעלת שמחת לילה זו בשלימותה.

זאת אומרת: אע"פ שבכל שבעת ימי (ולילי) חג הסוכות ישנם כל שבעת האושפיון - הרי בכל יום ויום ישנו „אושפיון“ מיוחד שהוא העומד בראש ומנהיג את שאר האושפיון המצטרפים אליו (ובלשון הידוע: „יעול משה ועימי כו" - שאר האושפיון).

והיות שלכל א' מהאושפיון יש ענין מיוחד בפ"ע (כדלקמן) - נפעל ענין של חידוש ביום זה, ולא רק חידוש סתם, אלא באופן ד„פנים חדשות“ - חידוש בפנימיות הענינים ולא רק בחיצוניותם (כתורת הבעש"ט הידועה ש„שמו אשר יקראו לו בלה"ק“ - „פנים חדשות“ - הרי הוא מהוה ומחי' ומקיים את הדבר, ומזה מוכן שבזה מתבטא תוכנו של הדבר).

ג. הביאור בחידוש המיוחד דכל א' מהאושפיון:

אע"פ שישנו צד השהו אצל כל שבעת האושפיון, שכולם עבדי ה' ושלוחי ה' וכולם קיימו את כל עניני התורה ומצוותי' בשלימות - הרי לכל א' מהם הי' קו מיוחד בעבודת ה', ובלשון חז"ל: „אבוך במאי הוי זהיר טפיי“.

זאת אומרת: נוסף על קיום כל עניני התורה ומצוותי' בשלימות, ישנו ענין מיוחד שבו הי' „זהיר טפיי“ - „זהיר“ מלשון זוהר ואור, ע"ד מ"ש „והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע“, ובענין זה מתבטא החידוש שלו ביחס לשאר האושפיון.

ולדוגמא: אדות אברהם אבינו אמרו חז"ל (יומא כח, ב) ש„קיים אברהם אבינו כל התורה כולה“, אבל אעפ"כ, עיקר עבודתו היתה במדת החסד, היינו, שכל עניני עבודתו היו חדורים במדת האהבה והחסד, ובלשון הכתוב: „אברהם אוהבי“, ועד שענין זה התבטא גם באהבת הבריות - הכנסת אורחים, וכיו"ב.

ועד"ז יצחק אבינו - שבדאי קיים את כל התורה כולה, אבל אעפ"כ, עיקר עבודתו היתה בקו היראה, ובלשון הכתוב: „פחד יצחק“ [וענין זה קשור עם היותו „עולה תמימה“ (בלשון חז"ל), שלכן נאסר עליו לצאת מארץ ישראל, בדוגמת הקרבן שחייב להיות במקום קדוש דוקא], היינו, שכל פרטי עבודתו חדורים ומדגש בהם הענין דיראת ה', ועד שאפילו מצות אהבת ה' חדרה אף היא ומדגש גם בה הענין דיראת ה' [ע"ד הענין ד„גילו ברעדה“ שבר"ה - שמחה שהיא חדרה (ומכוסה) בענין של יראה - „רעדה“].

ועד"ז יעקב אבינו - שעיקר עבודתו היתה בקו התפארת, היינו, שכל פרטי עבודתו היו חדורים במדת התפארת. ועד"ז בנוגע לשאר הארשפיון. וכמדובר גם בהתוועדות שלפנ"ז (שיחת ליל ג' דחגה"ס), ומבואר בכ"מ - בנגלה דתורה, בנסתר דתורה, עד לרזין דרזין שבתורה.

ועפ"ז מובן שבכל יום (ולילה) דחג הסוכות ישנו „פנים חדשות“ - ה„ארשפיוזא“ המיוחד דיום זה, ועד שכל שאר הארשפיון הולכים גם הם בהתאם לעיקר ענינו ד, „ארשפיוזא“ זה - אהבה או יראה, וכיו"ב.

ולכן, אין כל פלא בזה ששמחים ב„שמחת בית השואבה“ בכל לילה ולילה (אע"פ שבלילה שלפנ"ז היתה כבר השמחה בתכלית השלימות) - כי אע"פ שהענין ד, „ושאבתם מים בששון“ הוא באופן שוה (לכאורה) בכל שבעת הימים (שאיבת כמות מים מסוימת ב„צלוחית של זהב“ וכו') - הרי ישנו חידוש, ועד לחידוש באופן ד„פנים חדשות“ (כנ"ל ס"ב), מצד ה„ארשפיוזא“ דיום זה, שע"ז השמחה היא בשלימותה.

ד. ה„ארשפיוזא“ דיום ד' דסוכות הוא - משה. וענינו המיוחד הוא - ענין התורה, כמ"ש „זכרו תורת משה עבדי“, ובלשון חז"ל: לפי שמסר נפשו על התורה נקראת על שמו, היינו, שעיקר ענינו של משה רבינו הוא - תורה. ולכן נקרא (בתושבע"פ, ובפי כל ישראל - „מנהג ישראל תורה הוא“) בשם „משה רבינו“ - מצד ענין התורה.

זאת אומרת: אע"פ שאצל משה היו כו"כ ענינים, ועד אשר כהיות כנ"י במדבר ניתנו להם כל הענינים ע"י משה - „רעיא מהימנא“, וענין זה נמשך בכל הדורות, ובלשון חז"ל: „מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש“ אעפ"כ, עיקר ענינו של משה רבינו - גם ביחס להשפעה לבנ"י - הוא ענין התורה, כמאמר „משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו"“ לכל כנ"י (לאחרי שלמד עם אהרן בפ"ע וכו').

ועל ידי התורה נמשכים גם כל שאר הענינים - הן בנוגע לעבודת ה', ולדוגמא: המשכת היראה לכאו"א מישראל באופן ד„מילתא זוטרתית“, כמ"ש „מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה גו“, מפני שאצל משה רבינו ענין היראה היא „מילתא זוטרתית“, וכך נפעל אצל כאו"א מישראל ע"י ניצוץ משה שבו (תניא רפמ"ב); והן בנוגע להמשכת כל הענינים הגשמיים - כי כאשר יהדי עוסק בלימד התורה ומשמש את קונו כדבעי, הרי הוא מתפרנס בריוח (כמבואר בסוגיא הידועה בסוף מסכת קידושין).

והנה, כאשר מדובר אדות, „תורת משה“ - מוכן, שבזה נכללים כל עניני התורה כולה, הן תורה שבכתב והן תורה שבע"פ, היינו, שכל עניני התורה ניתנו למשה בסיני. וכמ"ש הרמב"ם בהקדמתו לספרו „יד החזקה“: „כל המצוות שניתנו לו למשה בסיני בפירושן ניתנו, שנאמר ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה, תורה זו תורה שבכתב, והמצוה זו פירושה . . תורה שבעל פה“.

וע"ד שנאמר באברהם אבינו (ה„אושפיזא“ הראשון) „עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי מצוותי חוקותי ותורותי“ (תולדות כו, ה) - „תורותי“ לשון רבים, „להביא תורה שבעל פה הלכה למשה מסיני“ (פרש"י עה"פ).

[ומה שאומרים „וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל“ בעת הגבהת ספר תורה דוקא (תושב"כ) - הרי זה לפי שבכתוב זה מדובר אדות החלק דתושב"כ. וע"ד שהכתוב „אלה הדברים אשר דיבר משה גו"“ (ר"פ דברים) קאי על ספר דברים דוקא, והכתוב „וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר“ קאי על עשה"ד דוקא (אלה שבהם כלולים ברמז כל עניני התורה)].

ה. בהמשך להמדובר אדות ענין התורה (תורת משה, שבזה כלולים כל עניני התורה) - הרי כאן המקום לבאר סיפור בגמרא הקשור עם ניסוך המים (לאחרי ההקדמה ד„רשאבתם מים בששון“ - „שמחת בית השואבה“), שבסיפור זה מודגשת האמונה ב„תורת משה“, כדלקמן.

ובהקדים:

כללות הענין ד„שמחת בית השואבה“ קשור עם ניסוך המים - „ורשאבתם מים בששון“. אמנם גם ניסוך היין קשור עם ענין של שמחה, כי כללות ענין היין הוא ענין של שמחה - „אין אומרים שירה אלא על היין“, בהיותו „משמח אלקים ואנשים“; אבל עיקר החידוש מתבטא בשמחה דשאיבת המים („ורשאבתם מים בששון“), כי לטבע המים אין שייכות (לכאורה) עם ענין השמחה, ולכן, החידוש ד„ורשאבתם מים בששון“ הוא חידוש גדול ביותר.

ומפני החידוש שבדבר - עיקר השמחה („שמחת בית השואבה“) היא בעת ההכנות לניסוך המים („ורשאבתם מים בששון“), ולא בעת ההכנות לניסוך היין, אע"פ שבאותו יום שבו הי' ניסוך המים הי' גם ניסוך היין.

וכל זה - אע"פ שניסוך היין מפורש בתורה שבכתב, ואילו ניסוך המים אינו מפורש בתורה שבכתב, אלא בתורה שבע"פ (שלכן אין הצדוקים מודים בניסוך המים, מפני שאין זה מפורש בתושב"כ).

ויש לומר שהיא הנותנת: היות שניסוך המים אינו מפורש בתושב"כ (אלא בתושבע"פ), יש צורך להדגיש שגם ענין זה הוא חלק מ„תורת משה“, ומשום זה נעשו ההכנות לניסוך המים (שאיבת המים - „שמחת בית השואבה“) בשמחה גדולה ביותר.

בלתי מוגה

וענין זה מחדגש גם בסיפור הגמרא (סוכה מח, ב), „מעשה בצדוקי אחד שניסך על גבי רגליו (לפי שהצדוקים אינן מודין בניסוך המים) ורגמוהו כל העם באתרוגיהן“, ולכן „למנסך אומר לו הגבה ירך“, כדי שכולם יוכלו לראות. שהוא מנסך את המים בספל, שמזה רואים שהיות שישנם כאלו שאינם מדיים בניסוך המים (מאחר שאין זה מפורש בתושב"כ), לכן העבודה דניסוך המים היתה צריכה להיות באופן ועילוי מיוחד - „הגבה ירך“ (אע"פ שהמזבח עצמו הי' גבוה מן הקרקע), מה שלא מצינו בשאר עבודות שנעשו על גבי המזבח, ולדוגמא: ניסוך היין, שעבודה זו נעשתה ע"ד הרגיל, ולא באופן של הגבהה מיוחדת כבניסוך המים.

ו. והנה, כל סיפורי חז"ל שבתורה הם הוראה. ומזה מוכן שישנו לימד והוראה מכל פרטי הסיפור דלעיל, כולל סיום הסיפור - שכאשר הצדוקי ניסך על גבי רגליו, „רגמוהו כל העם באתרוגיהן“, כדלקמן.

הנהגתו של הצדוקי שניסך על גבי רגליו היא - היפך האמונה בתורת משה: כאשר מדובר אדות ענין בתורה המתקבל ומונח בשכלו - מוטב, אבל כאשר ענין מסויים אינו מתקבל בשכלו (ובלשון הידוע: „שמועה זו נאה ושמועה זו אינה נאה“) - טוען הוא שענין זה אינו חלק מתורת משה. ובעניננו - ניסוך המים: היות שניסוך המים אינו מפורש בתושב"כ (אלא בתושב"ע"פ) - טוען הוא שאין זה תורת משה.

וזהו שיטת הצדוקים: כאשר מדובר אדות תורה שבכתב - הרי זו תורת משה, אבל כאשר מדובר אדות הפירוש דתושב"כ - תורה שבע"פ - אין זו תורת משה ח"ו! ובנוגע לפירוש דברי תושב"כ - הרי זה ענין התלוי בשכל האדם, שהוא יכול לפרש את דברי התורה כרצונו ח"ו!

וזהו מה ש„ניסך על גבי רגליו“: מאיזה סיבה שהיא הי' הוא הכהן שעבד על גבי המזבח, ולכן הי' מוכרח לעשות גם את העבודה דניסוך המים. אבל אע"כ, בהיותו צדוקי שאינו מודה בתושב"ע"פ, לא ניסך את המים במקום המיועד לכך ע"פ תושב"ע"פ (בספל שע"ג המזבח, שמשם היו יורדים המים לשיתין של המזבח), אלא „ניסך על גבי רגליו“. ומה גם - שהניסוך על גבי רגליו מורה על ענין דהיפך החשיבות, שהרי כל העבודות דביהמ"ק נעשו ביד דוקא, וביד גופא - יד ימין כו'. זאת אומרת: היות שענין זה אינו מתקבל ומונח בשכלו, אינו מייחס לדבר חשיבות כשאר העבודות דביהמ"ק שנעשו ביד כו', באמרו שזהו ענין השייך ל„רגל“ - „ניסך על גבי רגליו“.

ולכן „רגמוהו כל העם באתרוגיהן“ (בהבא לקמן ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 429 ואילך):

„רגמוהו“: רגימה (סקילה) קשורה עם „אבן“ („וירגמו אותו אבן“). ולכן נאמר כאן הלשון „רגמוהו“ - כי בזה רצו כל העם להדגיש שלבו של הצדוקי הוא „לב האבן“ (בלשון הכתוב: „והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר“). דלכאורה: כיצד יתכן שאדם יאמר שמשו רבינו קיבל

תושב"כ ללא כל פירוש (ואילו הפירוש ניתן לשכלו של כל אדם) - הרי זו „שטות“ שאין כמוהו?! - אלא התשובה לדבר היא: לבו הוא „לב האבן“! ולכן „רגמוהו“ - להדגיש שלבו הוא „לב האבן“ (כי רגימה קשורה עם „אבן“).

„כל העם“: „עם“ מלשון „עוממות“, כמו „גחלים עוממות“, היינו, שתואר זה אינו מבטא מעלה מיוחדת - בעלי שכל, וכיר"ב, אלא תואר זה מורה על יהודים פשוטים. ומפני היותם יהודים פשוטים, היו חדורים באמונה פשוטה בהקב"ה, נותן התורה ומצוה המצוה, והיו חדורים באמונה פשוטה בתורת משה (מבלי לחלק ח"ו בין תושב"כ לתושבע"פ), ולכן דוקא הם („כל העם“) רגמוהו, כי אצלם היתה מודגשת ביותר ובגלוי האמונה פשוטה בתורת משה (היפך הנהגת הצדוקי).

„באתרוגיהן“: בין כל ד' המינים הרי ה„אתרוג“ הוא המעולה ביותר - שיש בו טעם ויש בו ריח (כמבואר במדרו"ל). דוגמתו בכחות הנפש - כח השכל, שהוא הכח המעולה ביותר מכל כחות הנפש. זהו מה ש„רגמוהו כל העם באתרוגיהן“ דוקא - להורות שהאמונה פשוטה (ד„כל העם“) חדרת בשכלם (וברגש לבם), ועד ש„באתרוגיהן“ (בכח השכל שלהם החדור באמונה פשוטה) מבטלים הם את מציאותו של הצדוקי („רגמוהו“) שמנסה לפגוע ח"ו באמונה פשוטה בתורת משה.

ועפ"ז מובן שבסיפור הנ"ל מודגש ביותר ענין האמונה בתורת משה, היינו, שכל עניני התורה (הן תושב"כ והן תושבע"פ) ניתנו למשה מסיני. ואדרבה: דוקא ע"י האמונה פשוטה בתורת משה באים לאמיתית הענין דהבנה והשגה בתורה - ענין האתרוג, כמודגש בלשון „אתרוגיהן“ של „כל העם“ - בעלי האמונה פשוטה - דוקא [ומענין השכל שבתורה משתלשל גם השכל שבעולם, ככל עניני העולם המשתלשלים מהתורה, כמאמר „אסתכל באורייתא וברא עלמא“].

ז. דובר כמ"פ שישנו קשר מיוחד בין ה„ארשפיזא“ דכל יום מימי הסוכות עם השיעור חומש דיום זה. ובקביעות שנה זו חל יום ד'סוכות - ה„ארשפיזא“ דמשה רבינו - ביום השלישי בשבוע, והשיעור חומש היומי הוא - משלישי עד רביעי ב'פ' ברכה, ברכת משה רבינו לשבט יוסף: „וליוסף אמר גר“„ כדלקמן.

ובהקדים:

בקביעות דימי הסוכות ביחס לימי השבוע ישנם שינויים משנה לשנה. ולכאורה: כאשר מבארים - ע"פ „תורת אמת“ - שה„ארשפיזא“ דכל יום מימי הסוכות קשור עם השיעור חומש היומי (הנקבע בהתאם לימי השבוע) - כיצד יתכן שבשנה זו קשור ה„ארשפיזא“ דמשה רבינו עם פסוקים הנ"ל („וליוסף אמר גר“„), ובשנה אחרת יהי קשור ה„ארשפיזא“ דמשה רבינו עם פסוקים אחרים (בהתאם לקביעות דימי הסוכות ביחס לימי השבוע)?!

והביאור בזה:

בלתי מוגה

כשם שנתבאר לעיל שבכל שבעת ימי הסוכות ישנם כל הענינים דשבעת האושפזין, אלא שבכל יום מדגש במיוחד ענינו של א' מהאושפזין, ובענינו: ביום ד' דסוכות מדגש במיוחד ענינו של משה רבינו, ענין התורה (ובזה כלולים עניניהם של שאר האושפזין - חסד גבורה תפארת וכו') -

כמו כן מובן בנוגע לקשר שבין ה,,אושפזיא" לפסוקי התורה השייכים לזמן זה (שיעור חומש היומי), שאע"פ שכל עניני התורה שייכים בכל הזמנים כולם (כי התורה היא ,,תורה אחת" השייכת בכל זמן ובכל מקום), הרי ישנם זמנים שבהם ישנה הדגשה מיוחדת בנוגע לפסוקים מסויימים בתורה (מפני טעמים הגלויים למעלה, ולפעמים - גם למטה), ובזה ישנם שינויים מצד קביעות השנה, ובשנה זו מדגש הקשר שבין ה,,אושפזיא" דמשה רבינו עם פסוקי פרשת ברכה שבהם מדובר אדות ברכת משה רבינו ליוסף (השיעור חומש דיום השלישי דפ' ברכה).

דוגמא לדבר: בכל השנה כולה ישנו החיוב דמצות תלמוד תורה. אבל אעפ"כ, כאשר מתקרב חג מסויים - ישנה קדימה ללימוד ,,הלכות החג" (אע"פ שגם אז ישנו חיוב לתלמוד את כל עניני התורה). ועד"ז מובן בנוגע לשינויים משנה לשנה באופן הקביעות דימי השבוע - שבשנה זו ישנה הדגשה מיוחדת אדות הקשר דיום זה עם פסוקים אלו דוקא, כי ענין זה שייך ונוגע יותר לאופן הנהגה דשנה זו (החל מיום ד' דסוכות בחדש תשרי דשנה זו).

ועפ"ז מובן גם כיצד יתכן שה,,אושפזיא" דמשה רבינו יחול באותו יום שבו לומדים בשיעור חומש אדות יוסף, ואילו ה,,אושפזיא" דיוסף בא בימים שלאח"ו - כי אצל משה כלולים גם עניני יוסף (כשם שכל האושפזין כלולים זה מזה), ולכן, בקביעות שנה זו ישנה הדגשה מיוחדת אדות ענינו של יוסף הכלול במשה, כי השיעור חומש היומי ב,,אושפזיא" דמשה רבינו הוא - ,,וליוסף אמר גר'".

ומאחר שאצל יוסף ישנם ריבוי ענינים - מובן, שצריכים למצוא את ענינו המיוחד של יוסף ע"פ המבואר בשיעור חומש היומי - חלק מ,,תורת משה", ובתורת משה עצמה - בספר דברים, שאמרו משה מפי עצמו, ובספר דברים גופא - בפרשת ,,וזאת הברכה אשר ברך משה", ברכת משה לשבט יוסף: ,,וליוסף אמר גר'". כדלקמן.

ח. בברכת משה ליוסף נאמר: ,,וליוסף אמר מבורכת ה' ארצו ממגד שמים מטל ומתהום רובצת תחת וממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים ומראש הררי קדם וממגד גבעות עולם וממגד ארץ ומלואה וגר'".

והנה, תיבת ,,ממגד" פירושה - ,,לשון עדנים ומתק" (פרש"י עה'פ), היינו, ענין של תענוג. וזוהי הברכה המיוחדת דיוסף - שכל עניני הברכות נמשכים באופן של תענוג (לא רק כפי המוכרח, אלא גם באופן של עשירות ותענוג), והמשכת התענוג היא בכל הפרטים: ,,ממגד שמים מטל ומתהום רובצת תחת וגר'".

ועפ"ז מובן שכאשר מדובר אדות ענינו של יוסף הכלול במשה רבינו (ה,,אורשפיזא" דיום ד' דסוכות) - הרי נואחר שענינו של משה רבינו הוא ענין התורה (כנ"ל ס"ד), נמצא שענינו של יוסף כפי שכלול במשה הוא - ענין התענוג שבתורה.

ויש לומר שתיבת ,,ממגד" (תענוג) הכתובה בברכת משה ליוסף חמשה פעמים - הרי זה כנגד חמשה חומשים דתורת משה (שעליהם נאמר ,,וזאת התורה אשר שם משה גר").

ובפרט ע"פ המבואר בלקו"ת ובדרושי רבותינו נשיאינו שלאח"ז בענין ,,ואהי' אצלו אמון גר" - שישנם חמשה דרגות בירידת והמשכת התורה ממקורה ושרשה עד למטה. וזהו הענין דחמשה פעמים ,,ממגד" המשכת התורה בכל חמשה דרגות הנ"ל באופן של תענוג (,,ממגד") - תכלית השלימות.

ט. והנה, התורה נקראת ,,לחם", כמ"ש ,,לכו לחמו בלחמי". ולכן, מענין התענוג שבתורה (,,לחם" רוחני) משתלשל ונמשך ענין התענוג גם בנוגע ל,,לחם" כפשוטו.

ולכן מצינו את ענין התענוג בנוגע ל,,לחם" שניתן לבני ע"י משה רבינו בהיותם במדבר - ,,לחם מן השמים", ,,מן" [כמבואר במדרז"ל (תענית ט, א) שירידת ה,,מן" לישראל היתה בזכות משה - משא"כ הבאר שהיתה בזכות מרים, וענני הכבוד שהיו בזכות אהרן (אלא שבסיום הארבעים שנה ,,חזרו שניהם בזכות משה") - כמפורש בקרא: ,,וטעמו כצפיחית בדבש" (בשלח טז, לא), ,,והי' טעמו כטעם לשד השמן" (בהעלותך יא, ח). ששניהם (דבש ושמן) מורים על ענין של תענוג [וכל זה - נוסף על המבואר במדרז"ל שטעמו של ה,,מן" הי' משתנה לכל הטעמים שבעולם].

זאת אומרת, שענין התענוג שבתורה (,,לחם" ומזון רוחני) יורד ונמשך גם ב,,לחם" ומזון הגשמי - החל מ,,לחם מן השמים", ,,כצפיחית בדבש", ו,,כטעם לשד השמן", ועד"ז בנוגע ל,,לחם" כפשוטו, ,,לחם מן הארץ" - באופן של תענוג, כמ"ש ,,ויאכילהו מחלב חטה ומצור דבש אשביעך" - בדוגמת ב' העינים דשמן (,,חלב") ודבש ב,,לחם מן השמים".

[ובפרט ע"פ הפתגם הידוע של אדמו"ר מהר"ש - ששנה זו היא שנת המאה להסתלקותו - שמזונותיו של כאו"א מישראל (בפרט בעקבתא דמשיחא) הם בדוגמת ענין ה,,מן", ,,לחם מן השמים", היינו, באופן שלמעלה מדרך הטבע].

ולהעיר - שהפסוק ,,ויאכילהו מחלב חטה ומצור דבש אשביעך" (המשכת התענוג בעינים גשמיים כפשוטם, ,,לחם מן הארץ") נאמר במזמור שהוא ה,,שיר של יום" דראש השנה (ר"ה ל, ב), שאז נמשכת המשכת הברכות מלמעלה על כל השנה כולה גם בנוגע לעינים גשמיים כפשוטם, ואדרבה: ,,אין אדם נידון בר"ה אלא לעניני עוה"ז כו" (כפי שמביא אדמו"ר הזקן בלקו"ת (ר"ה נט, ב) בשם הגהות מיימוניות).

י. ההוראה מזה בנוגע לפועל:

דובר בהתוועדות שלפנ"ז (שיחת ליל ב' דחגה"ס סי"ב) אדות מארז"ל „לא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן“, שכאשר יהודי לומד תורה עליו להיות במעמד ומצב ד„אוכלי המן“, היינו, שאין לו כל דאגות מעניני פרנסה כר', אלא בשעת לימוד התורה הרי הוא מסור ונתון כל כולו ללימוד התורה, ובדרך ממילא הלימוד הוא מתוך תענוג (מאחר שאין לו דאגות ובלבולים כלל מעניני העולם).

ועי"ז נמשכים כל הברכות מלמעלה עד לענינים גשמיים כפשוטם, ובאופן של תענוג דוקא - בדוגמת „אוכלי המן“ שכל צרכיהם הגשמיים היו באופן של תענוג: „כצפיחת בדבש“ וכ„לשד השמן“, ועד"ז בימינו אלו - שכל עניניהם הגשמיים נמשכים באופן של תענוג: „ויאכילהו מחלב חטה ומצור דבש אשביעך“.

והנה, כאור"א מישראל יכול להיות במעמד ומצב ד„אוכלי המן“, היינו, שלא יהיו לו דאגות כלל מעניני פרנסה כר', לפי שיש לו את כל צרכיו הגשמיים באופן של תענוג, ולכן יכול להתמסר כל כולו ללימוד התורה. וזאת - גם כאשר מצבו הגשמי הוא דחוק ח"ו (מפני סיבות שונות ומשונות), כי ההרגש של הרחבה ותענוג בנוגע לצרכיו הגשמיים תלוי ונקבע ע"פ רצונו של האדם, היינו, שמצד רצונו ביכלתו להרגיש הרחבה ותענוג בעניניו הגשמיים גם כאשר מצבו אינו באופן של הרחבה כר'. וכידוע ההוכחה לדבר בהלכה - שמותר להתענות תענית חלום בשבת, לפי ש„התענית הזו תענוג הוא לו“, ולכן „אין כאן ביטול עונג שבת“ (שר"ע אדה"ז אר"ח סרפ"ח ס"ג).

אבל אעפ"כ, היות שהקב"ה הוא עצם הטוב, ומטבע הטוב להטיב - הרי בדאי שרצונו של הקב"ה שמעמדו ומצבו של כאור"א מישראל יהי באופן דטוב הנראה והנגלה בגשמיות כפשוטו!

וכמדובר כמ"פ אדות פס"ד התורה אדות שכרם של „פועלים“ - ש„אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן, שהן בני אברהם יצחק ויעקב“ (ב"מ פג, א). ומאחר ש„מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל“ - הרי כאשר הקב"ה מצווה ליהודי להתנהג עם „פועל“ שלו באופן האמור, בדאי שכך מתנהג הקב"ה עם ה„פועלים“ שלו - כאור"א מבנ"י, כי נוסף על היותם „בנים“ הרי הם גם „עבדים“ („אם כבנים ואם כעבדים“), ולכן, בדאי שהקב"ה נותן לכאור"א מישראל את כל צרכיו הגשמיים באופן של הרחבה ותענוג, „כסעודת שלמה בשעתו“.

וכאשר יהודי רואה שמצבו הגשמי אינו באופן המתאים ח"ו - עליו לדעת שזוהו רק לפי שעה ולרגע קטן בלבד, והכוונה בזה היא - „כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' אלקיכם“, עי"ז שיהודי מראה את גדול וחזק בטחונו בה', וממשיך לעבד את ה' בשמחה, ואז נמשכים כל הברכות למטה מטה בגשמיות כפשוטו, ובאופן של תענוג.

והנתינת כח לכל הנ"ל מודגשת ביותר בקביעות שנה זו שראש השנה חל להיות בשבת - כי כללות ענין השבת הוא, וקראת לשבת עונג, ובאופן ד, כל מלאכתך עשוי, ולכן, בר"ה שחל להיות בשבת ישנה נתינת כח מיוחדת בנוגע להמשכת התענוג על כל השנה כולה - החל מהתענוג בלימד התורה (כמודגש בקשר דשיעור חומש היומי עם ה, אושפיזא" דמשה רבינו, כנ"ל ס"ח), ומזה נמשך ענין התענוג בקיום המצוות, כולל - כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו, בכל דרכיך דעה, ומזה נמשך ענין התענוג בכל הענינים הגשמיים - בבני חיי ומזוני רויחי, ובכולם רויחי.

יא. האמור לעיל אודות ענין התענוג שבתורה - קשור גם עם ה, אושפיזא החסידי" דיום ד' דסוכות - אדמו"ר האמצעי:

ענינו המיוחד של אדמו"ר האמצעי בתורת חסידות חב"ד הוא - „רחובות הנהר". דבינה, כפי שרואים בפועל שמאמרי דא"ח של אדמו"ר האמצעי הם באופן של הרחבת ואריכות הביאור - „רחובות הנהר", ועד שענין זה מתבטא גם בריכוז מאמרי חסידות שנדפסו בחייו ועל ידי אדמו"ר האמצעי. [דובר כמ"פ שאין הכוונה לערוך השוואות וחילוקים ח"ו בין „מאור הגדול" א' למשנהו - כי אם כאשר רוצים ללמד הוראה מסוימת בנוגע לעבודה במעשה בפועל].

והנה, כללות הענין ד, „רחובות הנהר" דבינה קשור עם ענין התענוג - כידוע שהתגלות עתיק בבגנה (בלשון הקבלה), וכפי שענין זה מתבאר בתורת חסידות חב"ד (באופן של הבנה והשגה) - שבחי עתיק הו"ע התענוג, והתגלות התענוג היא בבינה דוקא, כאשר השכל בא באופן של „רחובות הנהר", משא"כ כאשר השכל הוא באופן של נקודה בלבד (היינו, נקודה שכלית, לא רק באופן של הנחה בנפש), שאז התענוג אינו בגלוי.

ועפ"ז מובן שבמאמרי החסידות של אדמו"ר האמצעי - שהם באופן ד, „רחובות הנהר" דבינה - מתגלה ענין התענוג שבפנימיות התורה, ע"ד המבואר לעיל אודות ענין התענוג (, ממגד") בתורת משה בכללותה.

זאת אומרת: בדאי צריכים ללמד את כל הענינים שבתורת החסידות, החל מלימד שיעור תניא בכל יום (בדוגמת השיעור חומש והשיעור תהלים שבכל יום) - אבל בתורת החסידות גופא ישנם כו"כ ענינים: ענינים הקשורים עם כח הרצון וקב"ע (מאמרים בעניני עבודה כו'), וענינים הקשורים עם כח התענוג (לא רק התענוג דנה"א, אלא כפי שדורשת תורת חסידות חב"ד שכל הענינים צריכים לחדור גם בשכל דנפש השכלית, ועד שהתענוג נמשך גם אצל הנה"ב והגוף הגשמי - „שמועה טובה תדשן עצם", וכפי שמביא כ"ק אדמו"ר נ"ע במאמר חסידות (סה"מ תרע"ח ע' קצט) ש, „אומרים על הרה"ק מהר"נ מטשארנאבל זצ"ל שהי' שמן בגופו מאמן יש"ר"). ולכן, כדי לבוא לבחי' התענוג שבתורה - צריך להיות לימד התורה באופן ד, „רחובות הנהר", הן בנוגע ללימד נגלה דתורה - בשקו"ט באופן של הרחבה כו', והן בנוגע

ללימוד פנימיות התורה,, נשמתא דאורייתא", תורת החסידות - ע"י שיעורי לימוד (ועד ללימוד באופן שלמעלה מ,, שיעור") במאמרו של אדמו"ר האמצעי.

וזהו הקשר שבין הארשפיון דיום ד' דסוכות (משה רבינו ואדמו"ר האמצעי) עם השיעור חומש היומי (בקביעות שנה זו) - ברכת משה ליוסף שתוכנה הוא ענין התענוג (,,ממגד"), היינו, תענוג בתורת משה, הן בנגלה תורה והן בפנימיות התורה (ענינו של אדמו"ר האמצעי, ,,רחובות הנהר" דתורת החסידות).

יב. והנה, דובר כמ"פ שהכוונה באריכות הדיבור (לפי ערך) היא - שהדברים יבואו במעשה בפועל, כי ,,המעשה הוא העיקר", ובענינו - הוספה ב,, שמחת בית השואבה".

וכאשר משהו בא ושואל: ,, לשמחה מה זו עושה" - הרי נמצאים אנו עדיין בזמן הגלות, ובזמן הגלות גופא - בחושך כפול ומכופל, כאשר ,, החושך יכסה ארץ וערפל לאומים", וא"כ, כיצד אומרים שצריכים להוסיף ביתר שאת וביתר עוז (בשמחה של תורה ובשמחה של מצוה, כפי שהם מתאחדים יחדיו) ב,, שמחת בית השואבה" - כאשר נמצאים בזמן הגלות, ובחוף לארץ, ובחשכת הלילה, וברשות הרבים דוקא?!

הנה על זה באה ההוראה מהסיפור דלעיל (ס"ה) שכאשר הצדוקי רצה לעשות חילוקים בין תושב"כ לתושבע"פ - מצד שכלו הוא - ועי"ז למעט ח"ו בחשיבות דניסוך המים (ובדרך ממילא - ב,, שמחת בית השואבה" שהיא ההכנה לניסוך המים) - אזי ,, רגמוהו כל העם באתרוגיהן"!

וכפי שנתבאר לעיל (ס"ו) הדיוק ד,, אתרוגיהן" דוקא - שיש בו טעם ויש בו ריח, דקאי על כח השכל ד,, עם חכם ונכון" [נוסף על הענין דקבלת עול, וכי"ב, עד לענינים הקשורים עם ערבות שגדלים באחוונא כו' - שכל ענינים אלו מתאחדים באופן של ,,אגודה אחת" כדי ,,לעשות רצונך בלבב שלם", ועד שמכל ד' המינים עושים מצוה אחת וברכה אחת], זאת אומרת, שביטול שיטתו של זה שרצה למעט ח"ו ב,, שמחת בית השואבה" היתה לא (רק) מצד הענין דקב"ע, אלא ,,באתרוגיהן" - מצד השכל, כי כאשר שואלים שאלה מצד ענין השכל, אזי גם התשובה צריכה להיות מצד השכל, ועד"ז ביחס לשאר המינים.

יג. נוסף על האמור לעיל ישנה הוראה מיוחדת בנוגע לאופן השמחה ד,, שמחת בית השואבה", הוראה הנלמדת מהקביעות דימי השבוע - יום השלישי בשבוע:

ענינו המיוחד של יום השלישי בשבוע הוא - שהוכפל בו כי טוב, ופירושו - ,,טוב לשמים וטוב לבריות".

ועפ"ז מוכן שההוספה ב,, שמחת בית השואבה" באופן ד,, מעלין בקודש" צריכה להיות לא רק בנוגע לעצמו, אלא גם בנוגע לפעולה עם הזולת, היינו, שיש להשתדל לצרף לשמחה זו יהודים רבים נוספים, כולל - אפילו אלו

ה,,נקראים בשם בריות בעלמא" (תניא פל"ב), כי גם כאשר בעיני בשר לא רואים אצלם מעלה נוספת (מלבד היותם ,,בריות"), הרי זה רק כאשר מסתכלים בחיצוניותו ובעיני בשר, ולכן אומרים לו: ,,אל תבט (בעיני בשר) אל מראהו" (החיצוני), אלא צריכים להתייחס אליו באופן המתאים למציאותו האמיתית - שהוא מקבל את כל התורה כולה ממשה רבינו (ה,,אושפיזא" דיום זה) באופן של ירושה, כמ"ש ,,תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" (כולל - הירושה דענין התענוג - ,,ממגד" - שבתורה).

וכידוע הסיפור דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - מיוסד על תורת הבעש"ס עה"פ, כי תהיו אתם ארץ חפץ" - שכל יהודי חשוב אצל הקב"ה כמו אבן טובה ומרגלית הכי יקרה! - אלא שלפעמים יתכן שמסיבות שונות ומשונות יהי' הדבר מכוסה ע"י ענינים שאינם שייכים למציאותו של היהודי, ובלשון הרמב"ם (הל' גירושין ספ"ב): ,,יצרו הוא שתקפו". ולכן, כאשר מבטלים את הדבר המעלים ומכסה - אזי מתגלית מציאותו האמיתית של יהודי: ,,ארץ חפץ" של הקב"ה!

ויש לקשר ענין זה (,,ארץ חפץ") עם המדובר לעיל אודות ענין התענוג - ,,ממגד" - כי ,,חפץ" קאי על פנימיות הרצון, שזהו ענין התענוג.

ומובן, שכאשר יודעים שכאר"א מישראל הוא ,,ארץ חפץ" - ענין התענוג - של הקב"ה, הרי זה מוסיף עוד יותר בכל הפעולות הקשורות עם אהבת ישראל באופן ד,,ואהבת לרעך כמוך", ומאהבת ישראל באים לאחדות ישראל.

יד. והמעשה הוא העיקר - להוסיף בהתוועדויות דשמחת בית השואבה ביתר שאת וביתר עוז, ולצרף לזה ריבוי יהודים - ביתר שאת וביתר עוז (יותר ממה ששיערו בתחילה), ומתוך סבר פנים יפות.

וכאשר מתאחדים ,,כולנו כאחד", ובפרט בענין הקשור עם שמחה של תורה ושמחה של מצוה - הרי אפילו שמחה סתם פורצת גדר, ועאכו"כ שמחה גדולה כ,,שמחת בית השואבה", שהיא כדאי פורצת את גדרי הגלות, ופורצת את גדרי חשכונות הקיצין כו', ובפרט שכבר ,,כלו כל הקיצין", וזוכים ל,,שמחת עולם על ראשם" - בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובאופן ד,,מיד הן נגאלין".

ובקרוכ ממש ומתוך שמחה וטוב לבב יוצאים כל בני מהגלות - ,,שלימות העם", ומשה ושאר האושפיזין עמהם, ביחד עם הגאולה ד,,שכינתא בגלותא".

ובאופן ד,,שלימות העם", ביחד עם ,,שלימות התורה" - באופן ד,,ממגד" - באים לארצנו הקדושה כפי שהיא בשלימותה - ,,שלימות הארץ", כולל - שלימות באופן ד,,ממגד" - קיום היעד ,,כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך", וכל זה - במהרה בימינו ממש.

ועי"ז פועלים שלימות בכל העולם כולו - החל מהכנה לדבר בימי הגלות האחרונים, ועד לתכלית השלימות שבזה - באופן הנראה ונגלה לעיני בשר - כאשר יקויים היעוד „והיתה לה' המלוכה“, ובהקדמה לזה - „והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך“, היינו, שאומות העולם מסייעים לבני"י במילוי תפקידם בתור „בנים“ ו„עבדים“ של הקב"ה, שעי"ז ממהרים את הגאולה באופן ד„אחישנה“, „ארו עם ענני שמיא“, במהרה בימינו ממש.

